

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor a. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.
Ara évnegyedre 3 fl. o. é. Hirdetési ára: négyhatszor szóról elsőre 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előzetes s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.
A nyilatkozati cikkek sora után 25 kr. előleges befizetés mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középuteza, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY” 1864-dik évi folyamára.

Tisztelettel kérjük fel lapunk t. előfizetőit, méltóztatnának megrendeléseiket a jövő év első napjaira megtenni, minthogy a felesleges példányok nyomtatása lényeges kiadással járván, a lapok a létező előfizetők létszámához szoktak alkalmazkodni.

Nincs miért ismételnünk itt mindazon okokat, melyek lapjaink fenállását szükségessé teszik. Habár egy meddő korszakot élünk mi magunk, a világ közszelleme gyorsan halad előre, s nagyszerű eseményeket hozhat egy közel jövő.

És a napi irodalom az, melyben a nemzetek közszelleme egymással érintkezik, és valamennyire fejlett ember többé már a lapokat nem nélkülözheti.

Azon leszünk, hogy lapunk a lehetőségig megfeleljen hazánk igényeinek.

A „K. KÖZLÖNY” előfizetési ára:

Égészévre	12 forint.
Félévre	6 „
Évnegyedre	3 „

Az előfizetési pénzek kiadónk Stein János középutezai könyvkereskedésébe bérmentve küldendők, hol a lapok pontos szétosztásáról gondoskodva van.

A székelyek s egy régi baj.

VII.

A segítő eszközök közt, melyek az erdélyi követek részéről a birodalmi tanácsban a mi tárgyunkat illetőleg is javaslatba hozhatnának, egyik kiváló volna a nagy-várad-kolozsvárbrassói vasutvonal sürgetése.

Sokszor és már a legszerényebb tehetségek előtt is egész az unalomig ismeretessékké váltak azon előnyök, melyek a várad-kolozsvár-brassói vasutvonal érvényesítéséből az egész birodalmi forgalomra, a Kelettel való legegyszerűsebb közlekedésre, Erdély minden nemzetére, s így a mindig mellőzött székely nemzetre is jótékonyan leszámaznának.

Nem tartozik szorosan tárgyunkhoz, sorakoztatnom azon alig indokolható stadiumok és variációk sorát, melyen az állandó hatás és visszahatás eddig ephemere eredményei a vasutügyet áthullámozták; nem elemzem azon ma is középkori álló sikert, melylyel a vasutügyre nézve némelyek Bécsbe menetelüket leginkább motiválták; nem az erdélyi követek ez ügyben való megoszlását s a két félt kielégítő új, közvetítő javaslatot, melyből a Veresorony iránti előszeretést szintén kirti, s mely Erdély legvilágosabb, szentebb és égetőbb érdekei mellett az Oláhországgal való összeköttetést is — a „Romanul” szerint — örökre kockáztatja: csak azt említem meg tárgyunkra vonatkozólag, hogy a Brassóba rohogandó vasutvonal netalán elejtésével a jövedelmi forrásaiban minden nap fogyó székely nemzetnek ügye lendületére nézve az utolsó reménysillaga gurulna kiszámíthatatlan időkre le... Ez munkahiányban szenvedő népként tetemes kilátásban levő

dologtól fosztaná meg; kivándorlandóinknak Nyugat felé takarodását vetné messze időkre vissza, s végső ingerültségbe vagy kétségbeesésbe ejtené a kedélyeket azon remény megbiúsulta miatt, melynek számára már annyi ajánlat, nivellirozás stb. tétetett, s mely az ország lakossága $\frac{1}{10}$ -ed részének hitvé vált; s mely mégis, mint olvassuk, az arad-veresoronyi vonalnak életbeléptetése mellett csak elvben mondaták ki!!

A székely nemzet a sorson emelkedett felül, azon látszott diadalmaszkodni, midőn egy másfélezeredes életnek mesés viszontagságait állotta ki s herkulesi erővel küzdött le tettűs élete akadályait és csapásait. Megélt, föntartotta magát, mert volt alkalma és tere tenni és munkálkodni, részint ellenségeivel küzdeni, részint szabadabban éhétvén cincinatusi elhivatásának.

S íme most a nemzet, melynek multja egy örök jövőt kell vala, hogy neki biztosítson, mely hajdan a körülményeket megigázta, s önkényt teremté magának a viszonyokat — most a mostoha körülmények mindig olmosabb sulya alatt sulyedez s gyors léptekkel halad enyészete felé; igen, mert sem physikai, sem erkölcsi és szellemi tere és alkalma nincs, tenni, munkálni s erejét kifejtve magának és másoknak is nagyobb hasznára válni. Mint egy kopár sziklához lánczolt Prometheusz enyészik székely hegyei között, megakadt az Darnaidákként tűzi az apákait öröklött egyszerű, de terhes foglalkozást, talajának mechanikus forgatását; de az aránytalan munka után nincs gyarapodás, s mindig üresebbé válnak a régi csűrök...

E folytonos hanyatló mezői gazdaság mellett semmi egyéb iparág nincs, mely állandóbb kereseti forrássá válhatnék; semmi munka, mely a legszegényebb osztálynak marandóbb foglalkozást s tartósabb életbiztosítékot nyújtana. Eddig elé a Barcaság áldottabb térei tetemes munkálni valót szolgáltatnak a szegény székely cséplőnek; újabb időkben e kereset teréről is leszoríták őt a — gépek, melyeket a szászok sietnek mint gazdaságosabbakat az eleven székely gépek helyett alkalmazásba tenni.

Nem lesz e körülmény bővebb bemutatásul érdektelen a „Herm. Ztg.” 290. számának egy barcasági leveléből a következő részletet lefordítom: „Az emberek mindinkább meggyőződnek arról — mond levelező, mintán a cséplőgépek alkalmazásának előnyéről beszélt — mily tisztán és tökéletesen működik e gép, s mily hasznos, ha a házi erők egyszerű megfeszítésével a kicséplést szemet rövid idő alatt hámbárjaikba rakhatják, a nélkül, hogy szükség volna telen át a székely cséplőt hónaposszant tartani és a kicséplést gabonából járn szokott „bányad” mellett még étellel és pálnikkával is ellátni.” Mintán továbbá a cséplőgépek helységének közös, vagy egy vállalkozó által történendő beszerzési módjáról beszélt, így folytatja: „Ennek folytán a szegény székelyek egy eddig előttük igen kedves kenyérből fogynának ki, s még inkább indítatva érzének magokat, Moldva és Oláhországba kivándorolni, vagy egészen kiköltözni is!! Ez egyszer igaz. De az ország minden földészének általános hasznát, s különösen magát a vagyonos székely birtokosát, kinek minden ebheli könnyűséget mindenek előtt üdvözlőve kell fogadni, többre kell becsülni egyes vándorló cséplők tekinteténél. A székelyföld, terméketlenség miatt s valamely iparág csaknem egész hiánya mellett, tul van népesedve. Ellenben a szomszéd Mezőségen s az ország más részein a nemes nagybirtokosság heverő gazdálkodására nézve munkásokban való hiány uralkodik.

Ott sok székely megkereshetné kenyérét. De a nagy és nagyobb birtokosok — mint látjuk — idejüket és tehetségeket más dolgokra fordítják, miut székely családok áttelepítésére.”

Ekép a levelező, ki az idézett sorokban is hiven ősei szokásához, a szükölködőt (a székelyt) segély nélkül utasítja a szomszédba (a mezőségre stb.); de meg kell vallanunk, ez egyszer nem minden komoly és fontos ok nélkül. Végre az ipar hiányáról s egy más gazdasági rendszer szükségességéről beszélve, fölkiált: „Isten! szabadíts ki valahára e süppedékből s hozd el számunkra a vasutat!”

Igen, hozd el számunkra a vasutat, mely által világpolgár, magánzó, művész, iparos, kereskedő, tudós, vállalkozó, általán minden elhivatás embere, minden fölhasználható anyag és állat élénkebb s gyorsabb forgalomba jövőn, a már már korhadó test új vérkerin gést nyer és minden tagjaiban élni fog!...

(Vége következik.)

A népnevelés ügyében.

A t. szerkesztő ur ezen jó „K. K.” 146. számában, Sebestyén Áron népiszkolák tárgyzavó cikkéhez tett jegyzetében, ugy nyilatkozván — köszönet érte! — hogy lapja mindig nyitva van a nevelés ügye előtt, bátor vagyok én is azt egy kérvény igénybe venni a nevezett szent ügynek érdekében. „Teen-döntök” ez ügyben sokan elmondották már, elannyira, hogy ha csak félannyi tétetett volna is meg, mint a mennyi elmondott, jó dolgunk volna. Gyűléseknek, végzéseknél, határozatoknak sem látjuk hiányát, hanem a végrehajtás, az eredmény... itt már a deficiet a diésekvés sem tagadhatja. Azonban, ha a folyamathoz indult tanítói értekezletek jó irányban vezetnek és fejlesztnek, a jó eredmény is lassan-lassan megjön. Ezen értekezletek feladata — jól mondja Sebestyén testvér — „a tantervek életbe léptetését eszközölni”, vagy szabatosabban mondva: a körül a tanítókat tájékoztatni; hanem annak a mit alább mond hogy: „a ezél az egy forma-ságra törekvés” részéről ellene mondok. Bármily erővel jelenek is sokan rejteni benne, mégis kétségtelenül előnyösebb az, ha ugyanazon tanszakkal egyenlő több iskolakönyvvél birhatunk. A merev egyöntetűség fölötté sulyosan nehezdedik a népiszkolai irodalomra, szegénység és silányság tenné azt még nagyobb mérvben jelenlegi állapotjánál. Ezért nem kell csak egy szerzőhöz ragaszkodni egy szakban, nem főképp évtizedről évtizedre, mert így lehetetlen a népiszkola irodalomnak gazdagodni, és a mi legfőbb, tökéletesedni. A prot. egyh. igazgatás saját tökéletesedési elvét tagadná meg, ha így szólna: csak ezt a könyvet szabad az iskolában használni, mást nem. Teljesen elég, ha megvizsgálván a műveket, kijelöli a használhatókat, a rosak elől pedig bezárja az iskolák ajtait. A tantisztaságot védeni kell, de a tökéletesedésnek szabad versenytért kell adni, mert a szegénység és silányság a népiszkolai irodalomban sem valami dicső dolog. Bármennyi jó akarattal írott-nak tartom is Sebestyén testvér felszólamlását a népiszkolai egyöntetűség ügyében, de kíváncsnak nem mondhatom azt, hanem abból alkalmat vévén, a népiszkolai könyvek előállítására körül eljárásokról kívánok egy-két sort írni, annyival inkább, mert azon nézetek, melyek e kérdések kérdésére nézve nálunk is minden lélektani alap nélkül jóknak tartatnak, s minden bővebb megfontolás nélkül ajánlatba jöttek, nem igen vigasztalók.

A népiszkolai könyvek előállítására semmi áldozattól vissza nem rettenő gond fordítandó. Nagy jutalmakat kell kitűzni, hogy azokért megmozdulni a legjobb tollak is érdemesnek tartásák, és elég időt, mert semmi féle könyvkészítés nem olyan nehéz, mint a népiszkolai könyvek. A gyermek-könyvnek rövidnek, tárgy gazdagnak, világosnak és legmagasb eszméket népszerűsítőnek kell lenni. Milyen egymást kirekesztő tulajdonok azok, mégis egyesülők kell a népiszkolai könyvben, különben semmit sem ér az.

Hogyan termettek eddig népiszkolai könyveink? Legtöbbször megbízott valamely tu-

dós tanár, az elővette az illető tudományos rendszerben dolgozott külföldi művet, és rövid kivonatba szorította azt. Mindez néhány nap munkája, és kész lett a száraz iskolakönyv, mely dióhéjban adta a tudósok rendszerét. De ne emlegessük már ezt, inkább örvendjünk, hogy a népiszkola ügyét vezető hatóságok innen megjöttek már s tapasztalván, hogy a kinevezés útján készült könyveknek célra nem vezetnek, a helyett a pályázás elvét vették fel. Aranyelv, de csak azon feltétel mellett, ha kiszélesítették megállítaták, hogy a pályázás útján nyert könyvek is, más jobbakkal állandóan él, ezeknek fogják engedni helyüket, mert, ha egy könyvnek élete nemzedékről nemzedékre fentartatik, gyengességének dacára is, ugy ismét oda vissza érkezünk honnan most kivergődni parkolunk, a népiszkolai irodalom szegénységéhez. Mintha arra volnánk kárhoztatva, hogy egy körben forogjunk szüntelen, most népiszkolai életünk lendületének kezdetén már meg akarjuk tenni az egyik visszafelé való lépést, kimondván, hogy a pályázás útján nyert könyveknek szerzőitől a tulajdonosi jog is átvessék. Ez egy gazdálkodási elv akar lenni, melyet a Királyhágon tuli superintendenciákban találtak fel; ott tapasztalásból tudják már, hogy ez meggazdálkodás helyett inkább tékozlás, mert az aranyok kiadatnak, de könyvet, a mely jó volna, vajmi keveset kapnak azokért. Nálunk azt tartják, nem kell tanulni a más kárán, hanem mindent hiven utánozni, s ezért helyesnek tartatik az iskolai könyvekkel együtt azoknak szerzői tulajdonát is megvenni. A jó akaratot, jó szándékot e véleményétől elvitatni nem kívánom, de a jó szándék igen silány kárpolitás a roszt, mely belőle származik, azért bátor vagyok kimondani, hogy a mely jót a pályázási elv által a népiszkolai irodalomnak adott jobb kézzel, azt ugyan attól a szerzői tulajd. n átvételé által bal kézzel visszaveszitek, sőt annál többet is, mert a szerzőnek nem levén többé jóga könyvéhez, három igen nagy baj áll elő: 1) a szerző sorára hagyja művét, nem tökéletesíti; 2) az iskolai hatóság a jutalmazás által megzett jogot mind tovább hasznosítandó, azt nemzedékről nemzedékre az iskolában hagyja, hogy ne kelljen új meg új pályadíjakkal költekezni; 3) más írók, kik hivatással bírnának népiszkolai könyvek készítésére, nem lépnek föl újabb művekkel, tudván, hogy van olyan a milyen könyv az iskolában, melynek bármilyen jóból való kieserésére több évekig nincsen kilátás. Méltóztatnának hát, kik ez ügyben határozni hivatnak, megalatolni a magasabb és alsóbb éveket, mert a kijelölt három nagy baj egyenként is elég volna az iskolai könyvek tökéletesítését meggátolni, pedig kétféle nem lehet, hogy a három egyesülten állandóan él a szerzők tulajdoni jogának átvételé által. Hogy a népiszkolai könyveknek évről évre jobbítás, tökéletesítés szükseges, ezt úgy vélem senki sem tagadja, és ez már arra int, hogy a szerzőkkel nem kell egyszerűen mindenkorra végezni az iskolai hatóságnak, hanem náluk hagyván a tulajdonjogot, hagyja őt arról elmélni, vajlon meddig leend a könyv iskolai használatban, ha az kiadásról kiadásra nem jobbítatik, nem tökéletesítettik? Én elmélnédeszt kérem ez ügy-barátaink ezen felette fontos tárgyban, mely körül egész népiszkolai ügyünk mintegy sarkai körül megfordul. Bár eget földet mozgásba hozunk is, az az bár minden anyagi és szellemi erőnköt áldozzuk is ez ügynek, még sem állhatunk minden iskolában olyan tanítókat, a ki saját szellemi kincstárából ki-pótolja, helyre tüsse az iskolai könyvek szegénységét, ezért főgondunkat a népiszkolai könyvek előteremtésére kell fordítanunk, hogy így azokban a középszerű tanító tehetségek is — a nagyobb rész mindig ilyen lesz — az isme gazdag forrását találhassák fel.

De hát hol vegyünk azt a sok aranyat, melylyel újabb megújabb pályázást lehessen kitűzni az iskolai könyveknek tökéletesítésére? Avagy feladjuk-e a pályázási elvét?... Nem! A mi pedig az aranyokat illeti, azokat meg is lehet gazdálkodni. Mindjárt megmondom. Találjunk az aranyoknak olyan aequivalenst, melylyel a szerzők csak úgy, sőt jobban megjutalmazhatók, mintha természetbeli aranyokkal tiszteltetnek meg. Jobban? Igen is jobban. Hogyan? — Hagyják meg a szerzőnél a tulajdoni jogot, ha tetszik bizonyos meghatározandó ideig, és ez legyen a pályá-

zat utján elfogadott műnek jutalma. Ez az aranyokat is meggazdálkodni, jobban megjutalmazni a szerzőket az aranyoknál, melyek díjjában a tulajdoni jogtól kellene elesniük. Hallom az ellenetést, és jövőre a felelettel! Ugy van! az iskolai hatóságnak kötelessége gondoskodni, hogy a népközlési könyvek lehetőleg legelőbb legyenek, és sem a szerzők, sem a könyvtárosok nyereszkeskedési önkényessége ezen ügy martalékul ne essék. Ezt el lehet kerülni, ha az iskolai hatóság meghatározza a méltányos és legelőbb árát, mennyinél drágábban ennyi vagy annyi ívből álló könyvet árulni nem lehet. Attól félni nincsen ok, hogy a szerzők vagy könyvtárosok ezen határozatnak nem hódolnak, mert az iskolai hatóságnak mindig hatalmában áll az ilyen üzérkedőket könyvekkel együtt maguknak hagyni, és más könyvet venni fel. Szabad verseny elve mellett ugyanis, a népközlési irodalom hivott írók fellépése által meggazdagodván, az iskolai hatóságnak a válogatásra szabad utat nyitandó ama joga, mely szerint maga a jelölti ki a használható könyveket. Ellenben, ha a szerző pályakoszorút nyer, tulajdoni jogát a műre nézve átengedi, azt szabad tennie, de attól lehet, és kell félni, hogy nem lehetnéen eléggé jutalmazó a kiadott díj, csak csekély tehetségek lépnek a pályára, és a bíráló választmány csekély művek közül kénytelen választani, mint ez már történt is, s népközlési irodalmunk a szégyenség és meddőség bajaiból soha fel nem üdülhet, mert a tehetséges tollak meg nem mozdulnak ez ügyben, hanem haladatosabb munkához látnak, mely mellett tulajdoni joguk illetetlen marad. Tulajdoni joguk, mely a polgári törvények által szint úgy biztosított, mint a ház, szántóföld stb. vagyonhoz való jog. A legesélyesebb és legelőbb gazdálkodási elv: lehetőleg legkevesebb költséggel minél több jót nyerni. Ilyen az, melyet a népközlési könyvek előállítására nézve a fennebbiekben jeleztem.

Baló Benjámin.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Udvarhelyszék, dec. 21.

A „Kol. Közlöny“ több számaiban igen sok tért foglaltak el az udvarhelyszéki unitárius körben határozott iskolai-mesteri érkeztetési tudósítások, de egyikből sem tűnik ki az olvasó közönség előtt azon mesteri érkeztetési alaptanának valódi célja. Nem célozom azon tudósításokról részletesen értekezni, mert ez meglehet hosszasan vitára adna alkalmat. De mint az irt kőri mesteri társulatnak tagja, érdekeny véve az említett tudósításokból merített véleményét többeknek a „Kol. Közlöny“ olvasói közül, miszerint a mesteri érkeztetési tárgya, egyéb fontosok mellőztével, csak is az elméleti számtan, vagy csak a magyar nyelv-tani gyakorlás sat. volna; és a mi legérdekesebben sújtja a mesteri kart, hogy ez csak is dús asztal mellé gyűlt érkeztetése, melyek részint a „Kol. Közlöny“ hasábjain láthatók, részint az olvasó közönség tagjai között tárgyalásokban nyilvánított vélemények. Ha a t. szerkesztő ur szíves leendő igénytelen soraimnak becses lapjában tért engedni, közleni kívánom az udvarhelyszéki unitárius kör isk. mesteri érkeztetési eredetét és célját.

Az illető e. főtanács koronként rendelkezett a falusi iskolai tan-rendszerről, a mely mindig a közép- és felső iskoláinkban fennálló három elemi osztály rendszere volt. Azonban, nem minden falusi gyermek vitetik felsőbb iskolába, de nagyobb rész falusi gazdának marasztatik, vagy mesterségre vitetik. Nem volt a falusi isk. mester csak is azon rendszerhez kötve, hanem ut volt neki engedve egyéb falusi gazdának szükséges tárgyak tanítására is. Ezen engedett ut, valahány mester az egyházi államban, annyira különböző tan-rendszert hozott be a falusi iskolákba.

E különböző rendszer egyformásítása céljából az udvarhelyszéki unitárius egyházköri gyűlés 1862-ben egy bizotmányt nevez ki, egy világi egyházi tanácsos ur elnöke alatt, három pap és három isk. mester személyében azon határozattal, hogy azon bizotmány még azon év nyarán készítsen egy falusi iskolai rendszert, és abhoz állítsen egy véleményezzen kézikönyveket. Minek következtében azon bizotmány a következő rendszert véleményezte:

I. Osztály tantárgyai lennének: „Vallás elemei“, imák tízparancsolatok sat. „Olvasás“ magyar nyelv elemei Indali fali ol. vasó táblái Abécéje, vagy az unitárius e. fő tanács által kiadott Abécézés könyvből. „Szám-tan“ kisdedek számvetéséből. „Versek, erkölcsi mondatok.

II. Osztály tantárgyai: „Vallás elemei az unitáriusok értelme szerint. „Magyar nyelv“ szabályai az ígékig, helyes írás és olvasás szabályai. „Elméleti számtan“ a számítás Sokratesből. „Ásványtan“ Minicus Vince szerint, kiterjesztve a helyi gazdasági termő földet ismertetéséig.

III. Osztály tantárgyai: „Vallás“

Nagykátéből. „Magyar nyelv szabályai“ „Elméleti számtan“ Számító Sokratesből. „Politikai földleírás“ bővebben a magyar korona tartományaira terjesztve. „Állat- és növénytan“ Minicus Vince szerint, nagyobb tekintettel az embertanra és a falusi gazdaságra.

IV. Osztály tantárgyai: „Vallás“ Szent történetek. „Magyar nyelv“ mondatok, fogalmazás és okiratok készítése. „Szám-tan“ gyakorlatilag, egyszerű földméri szabályokkal. „Természettan“ Mértan, Földírás és lég-tüneménytan. „Időszámítás“ (Chronologia). „A magyar birodalom története“. Ezeket kivül mind a négy osztály tanulna „írás“, „éneket“, és gyakorlatnak a szavallásban. S mint-hogy a falusi iskolai tanszak még eddig többnyire csak téli hónapokon áll, mindenik osztályra két téli havjalva. És véleményeztetett a természetrajzi képek és földabaszok köz-költségei megvásárlása.

E bizotmányi munkát az egyházi képviselő tanácshoz felküldtén, minthogy ez az 1861-beli tordai zsinaton megállított falusi tan-rendszerrel összhangzó, helybenhagyva és megerősítve az udvarhelykőri t. esperességgel teljesedésbe vétetés végett csak hamar le is küldtet.

Már e rendszernek minél sikeresebben lehető gyakorlathoz vétetés céljából rendeltet meg ezen 1863 dik évi tavaszi egyházköri gyűlésen a mesteri érkeztetel minél gyakrabban tartatása. A mesteri érkeztetel nem csak egy két tantárgyra, de mindenikre kiterjed, s csak is azokra bővebben, melyek mint új-móddal könnyebben taníthatók, régibb rendszer szerint tanult mester társaink előtt ismeretlenek, hogy az érkeztetelben eszmétársulat, s közlekedés által a tanítási módszerben kellő könnyítést mindenik megszerezve, az egyforma tanítás léptességek életbe egész egyház-körünkben.

Hogy vannak, s ha Isten úgy akarja leendnek is pártfogó uraink, kik érkeztetelünk könnyebbésségre asztalukhoz szívesen látnak, ezért csak hálával tartozunk és tartozandunk, de ilyek léte vagy nem lététől nem feltételeztetik érkeztetelünk meg vagy nem tartatása. Megtartjuk azt mi, ha Isten életet, oldalunkon tarisnyát vive is az érkeztetel helyére.

Véleményem szerint nem áll az, mi egy közlelményben látható, miszerint néhol a pap az iskola-mesterrel antipathiában lévén, az iskolát nem vizsgálhatja, mi miatt a helyes tanítási rendszer az iskolában fenn nem állhat; mert a papnak mint iskola felügyelőnek hivatalos kötelessége az iskolát vizsgálni. Ha antipathiában van a mester személyével, nem szabad abban lenni az iskolával és a tanító hivatallal. sat. sat.

Egy udvarhelykőri unitár. iskola-mester.

Pest, dec. 23.

T. szerkesztő ur! Tegnap, eddig nálunk szokatlan versenyben voltam. Láttam már én mindenféle versenyt, olyant, melyet itt megbotránkozás nélkül nem említheték, de, melyet én bámultam; hallottam hangversenyt, melyben gyönyörködtem, de rém nézve ilyen nem mindennapi bátással lenni csak ez, az a tegnap — néhány író közreműködésével — az írói segély-egylet javára adott műverseny volt képes, nem annyira programjánál fogva, (mert hiszen ezt más alkalommal talán egyhangúnak is lehet nevezni) hanem azért, mert jól esett látnom a nemzet színpadán iróinkat képviselve, azon írókat, azon deszkákat, a kiknek s a honnan leszorított műveiknek néhány év óta holmi sentimentalitás német s élményes és frívól francia fészkelvényeket (tisztelt a kevés kivételnek) tetek elébe, s ezekkel tömtek torkig túrlemes néptünket; mert való-laki azt mondaná erre, hogy „talán Bajza Jenő Zách“ a ösztönöz-e kifakadásra? hiszen egy fa nem erdő! Persze erre ismét lehetne aztán még többet is mondani, de azt tartom: ne szólj szám, nem fáj fejem.

Térjünk a dologra.

A sorozatot Tóth Kálmán nyitotta meg, „a mit az Isten végez“ című szép legendájával. Régi tapasztalásom már nekem az, hogy az író a közönség előtt s társaságban, soha sem az személyében, a ki művében. Ki egy író lát társalgás alkalmával mozogni, hall be-szélni: el nem tudja képzeli, hogy mint lehet képes ez író műveiben oly helyesen, sationiasan tartatni, oly ügyesen, gyönyörködte-tőleg beszéltetni személyeit? Innen kaptak aztán vérszemre némei színészek, kik elég helytelenül azt szokták mondani az íróról: „Kritizál bennünket, pedig ha ötöt oda állít-nák, még kukkanni sem tudna.“ Ezt a szin-padi elfoglaltságot lehetett észre venni ez alkalommal különösen Tóth Kálmánál, de a kinek a világért sem rójuk ezt fel hibául, sőt ha az volna is, akkor is a legnagyobb örö-mel lehetne megbocsátani azon kedves, szép verseért, melyely a közönséget általános és megérdemelt tapsra ösztönözte.

Azután Jókai Mór (aki egyszerűs mind ren-dező is volt) olvasott fel „Új földesur“ című regényéből néhány szebb részt a helyett, hogy

mint némely fiatal ember — Dickens módjára — ostorozta volna a színpadról a megrom-lott világot. (Látja fiatal ember, ez az ur ért a humorhoz meg az ostorozáshoz, még sem látta észszerűnek ezt tenni.)

Aztán meg Gyulai olvasta el egy szép meséjét a „Gonosz mostoháról“, szintén meg-tapsoltatva. Végre Egressi Gábor szavalt a Eötvösnek „Zászlótartó“ című hatásos bal-ladáját úgy, a mint Egressi Gábor szokott.

A jövedelem kevés lehetett, mert a közönséget csak néhány fiatal nő s kevés komoly ember képviselte, mivel a nem fiatal leányok és asszonyok (ezek pedig jelentékeny részét képezik a színházi közönségnek) el-mentek valamiképpen csalni a budai ördögtől azokból a pillukából, melyek az 1111 éves banyát 18 éves kedves teremtsé várazsól-ják. A fiatal emberek pedig szinte oda men-tet lesni azt a közt, mely a ruha teljes meg-változtatása között a publikum szeme láttára történik. (Mert megjegyzendő, hogy a mi fiatalaságunk nem oly loyális érzelmet, mint a kolozsvári; megnez ez 50 cencant is egymás után, s még akkor sem mondja, hogy elég.) Oh immoralis 19. század!

A jogások két bált rendeznek, egyiket egy külön párt 11-én az alföldiek, a másikat 14-kén a segély-egylet javára. Nem jobb lett volna-e kezeltfogva egy bált rendezni, a hely-ltet, hogy a közönséget így megosztják, ugyanazon költséggel nagy közönség, s így nagyobb jövedelem került volna a kettős célra.

A jövő hóban hangversenyt is rendeznek az egyetemi három facultas segély-egyletei javára.

A legközelebbi irodalmi újdonságok: Zi-lahi Károly közelebből két érdekes könyvet ad ki, úgy mint a korán elhunyt jeles költő Bajza Jenő műveit, és Puskin néhány költői beszélyét Cserényi Imre kitűnő fordítása szer-int. Érdekességök s illetőleg jelességük mi-att nem lehet eléggé ajánlani az olvasó közönség figyelmébe.

A „Fővárosi lapok“ mint hallottam — még e héten megjelenik igen érdekes tartalommal. Mondják, hogy már is annyi dolgozata van, hogy félre-elegendő jó dolgozatokon kívül még az elhullottakból szedgethetnek egy fél-évre való nemely szegény szépirodalmi lapok.

Végre Szabó József jogász előfizetést bir-det az egyetemi tanárikar által dícséretre mel-tatott pályaművére, „az örökösödés alap-veire.“ Hiszem, hogy jogászaik e kis művet figyelemre méltatják.

r. l.

Külföldi levelezés.

Konstantinápoly, dec. 14.

T. szerkesztő ur! Elmlitettem ön lapjában, hogy azon szerencsétlen hazánkiai közt, kik ábrándos törekvésekkel külföldre sereglettek, sajnos, igen gyakran, olyan szerencselovagok is fordultak meg, kik itt nemzetünknek csak szegényt, magukra pedig gyalázatot vontak. De eltérve ezektől, van még e vándoroknak egy faja, ama frívól kenyérfogyasztókban, kik csupán fitogtatás képpen s kitűnési vágy-ból jártak meg a haza és Olaszbon közti út-vonalat; élvén uranczosan, semmittevésből, hivalkodásból. Mire ugyan eddigi polgári szer-keztetünk szerint még nem mondhatunk ana-temát, hanem mivel más bibije is van nive-letüknek, jogosítva érezzük magunkat, őket a közvélemény kárhóztatása elé terelni. Tudva van, hogy Konstantinápolyban sok magyar egyes és család van megtelepedve, ama vál-ságos időből, midőn mindnyáján a megsem-misülés örvénye fölött szédelegtünk. Azokból némelyek csüggedetlen életerély és munka-szorgalom által, maiglan meglehetősen vagyoni állapotrú vergődtek. Már nézetem szerint, ke-vés tiszteltelre méltóbb dolog van a polgári társadalomban, mint a becsületen uton szer-zett vagyon; és ennek bármínemű megtáma-dása becsületesség. Elkövetik pedig e bűnt azok, kik honfitársaik szentelt hazafias érzel-mét könnyelműleg kijátszva, verejtékes mun-kájuk gyümölcsét fogárd módon elcsajátítják; vagy hogy igazabb kifejezéssel éljünk: va-gyonukban megrövidítik, megcsalják. Olyan urasok jártak itt másfél éve, kik miután helybelieknél tetemes adósságot raktak, kész-pénzüket is kölcsön vették, vagy bizomá-nyukban elfogadták, hogy hazatérőikön köny-nebbítve legyen; de a hon határan belül többé tartozásukra gondolni nem látszanak. Meg vagyok tehát kőrdve: figyelemztetni az illetőket, hogy a fekete hálátlanság bélyegét kikerülvén, meneküljenek a főnebbi bűnczím-től is. Szálljanak magukba, s törökországi magyarokra gondolván, siessenek megfelelni, az ime rájuk nehézkedő várakozásnak. Külön-ben azon veszélynek teszik ki magukat, hogy mátlól számitandó egy hóra nevük, címük, lakásuk, jellemzéssel egyetemben közhírré fog-tettni.

Egyébiránt e kellemetlen földadat teljesítése közben, kénytelen vagyok időjárásunkat is megírni. Eddigélő még alig volt szükséges a

fűtés; hanem a milyen nálunk otthon az ap-ri-lis, olyan itt a december. Bizton elmond-batni, hogy itt a vatar minden félórában változik. Komor fellegek, mosolygó napfény, nyirkoló köd, zuhogó eső, majd ragyázó per-meteg és melegen átlebegő fuvalmak, játszi-lag váltogatják egymást. De már tegnap éjjel országos esőzés, viradóra déltől napfényünk volt. Hajlékomban a hőmérő + 10° R. állott. Esti beszéttedés után 7 8 óra közt, menny-dürgés villámlással jégfürgeteg köszöntött be, mogyorónyi gömböcsekkel, minőt itt még sem nyaranta, sem őszente nem értem. Egy óra multa vidító csillagok égményeztet, most megint eső. A hirhadt földrengések is ez idő-szakban gyakran jelentkeznek, miről az itt különben rengő szerkezetű fapaloták közt ma-gam úgy győződtem meg, hogy a szultáni látványról egy kőoszlopra könyöklölvén, ezt karom alatt ingani érzem. Biztonságom végett mindkét marokra látogatni próbáltam az oszlo-pot, de nem motezant; mire ismét rákönyö-költem. Alig hogy ezt tetém, megint oszlo-potot együtt megrendültem. Ekkor még gya-nusabban támadam meg a követ, de többé nem mozdult. Így tehát a földrengési mende-mondát igazolva találtam.

Mindamellett, hogy most gyakran esőzik, Konstantinápolynak még sines elegendő víze a fel fogásra szolgáló medenczéiben. Ennélfogva a lakosság aggódva gondol a jövő évi szükségletre. A közfürdő (hámanok) rendőri-leg be vannak tiltva, nehogy a közelet szük-séglette viz azok által fecseireltessék. És itt nagy életkérdés: mennyire szaporítható, vagy fogyasztassék a főváros lakossága; holott a vízfogyatkozás a nagyobb részt elepesztheti. Ezen közönségesen a katona elszállásolás mó-dosítás ival lehet segíteni. Ugy hallom, még is történik.

Egy idő óta a legesodásabb hírek kering-nek városunkban. Valami kaján vidoróc azon birt robbantotta ki, hogy a görög király mit sem akar tudni koronás felségéről; hanem egyszerűleg a görög köztársaság elnöke akar lenni. Az alatt az itteni görögök még kifogyhatlanok az ovatiók- és zítókban, új felséges rokonuk iránt. Hogy ök most inkább csiklándozva vannak a fészkelődésre, mint valaha; ennek szemmel látható okai vannak. Fledni látszanak a biztos polgári lét és prin-cipiumát: In qua sede sedes, si est tibi com-moda sedes: In hac sede sedes; nec ab illa sede recedes.

Helybeli lapok hozzák azon birt, hogy a sum-lai főtábor Viddinbe tétetik át. Ehez tessék kigondolni a commentát. Mi annyit tudunk, hogy itt immár elenyészett minden félelem az északi szörny toporéklásai elől. Láthatni a nonchalante török ábrázatokból ragyogóbban kidülni ama máskor sokat hunyt szép nagy szemeket. Látni föléledve az ősi büszkeséget, feltűnni az egykor oly félelemessé vált nemzeti fölénnyt. Bizton reméljük, hogy a bekövetkezendő válságban Törökország nem bukik el.

Arról is fűtt a szél, hogy mielőtt a Bos-porus mellék vírányán a hóharmat látható lenne, francia flottaik köszöntendének be ily vendéget szerető tengerünkbe.

De talán nem érdekeltebb azon birt, hogy az itt tartózkodó németek mult héten népgyűlést tartottak, határozandók a schleswig-holsteini ügyben maguktartására nézt. Lelke-sedés nyilatkozott az adakozás és önkéntes csoportosítás mellett, a nagy német zászlók alá, csak hogy tetteleg egyik irányban sem történt föllépés. Aztán a rögtön érkezett birt, hogy Austria és Poroszország már átvevék az executio tervét, a nagy német nép kezé-ből, igen hatékony szer volt a hevélyek lo-hasztására. Nemde hogy itt is mozgalmak és bonyodalmak politikai életet élünk? Hozzá tesztem még, hogy itt a politikai bonyodal-makból harcizasan bontakozni kívánó Element még mind az Elbe torkolata felől várja az ágyujelszót.

Még van egy drága hírünk, melyet nem szeretnénk játszilag elröppenteni; de lehet, hogy a közhajtásból éledő remény is vidító-lag hat sokakra a fájdalomban tengődők kö-zül. Ennélfogva kiadjuk, hogy itteni illetékes körben hiszik, miszerint a császári lentázás alkalmával az amnestia s illetőleg bántatlanul hazatérhetési engedély minél nagyobb mérv-ben fog alkalmaztatni.

E sorok írása közben értesülök, hogy a schleswig holsteini ügyre már 16 önkéntes német találkoztott Konstantinápolyban, kik saját költségekön tartják és fegyverzik fel magukat.

Megirtam volt önnek, az itt tartott löver-seny minket legérdeklőbb eredményét. A szul-tánának oly kedve telt azokban, hogy másik héten legbizalmasabb meghívottak közt ismét-hetné. A katonai pályadíjt nyert Veli beg hazánkia, oly kegyben részesült, hogy rá-adásul egy diszhintót is kapott a szultántól. Ezuttal a „Magyar Sajtó“ kérdése: Valjon az a pályanyertes ló is nem magyar volt-e? A tulajdonos után bizton felelhetem, hogy igenis magyar fajta, még pedig erdélyi származásu. Csak hogy általam magyarított

Széla neve, törökül „Rüzgiar“-nak hangzik; mi úgy közölve, akkor nem kellett volna oly érdeket; mi pedig ezélem volt. Ugyanazon alkalomból Sefer hasa a kegyencz (lengyel) két dohányzelenczét s egy gyertyatartót kapott ö Felségétől ajándokul; miknek értéke kétszázezer piastertre (majd 4 ezer aranyra) tétetik. Még nagyobb jutalom érte Fuád basa nagyvezért, a pénzügyi tisztaságáért egy rendkívüli briliáns gyűrűben. Szerinte az Ottomán birodalom évi jövedelme (körülbelül 120 millió 99 ezer osztrák forintnyi összeg) évente nem megy fel egészen az államköltségek. Megjegyzendő, hogy jelenleg a nagyvezér, külügy-, hadügy-, pénzügyminiszter egy szerszám. E nagy férfiúrol alkalmilag többet.

A múlt ősszel, nem tudom miképen tévesztetett össze alulírt nevem s tartózkodási helyem, Szepesm. jekelfalvi plébános N. T. Oravecz György úrval, elég, hogy véletlen által a sohasem látott „Időktanuja“ egy számahoz jutottam, mely valóban tanulságos volt, mennyiben belőle okulni lehet, minő kedélyességgel irható meg a felfordult világ. Azonképpen tüntetik most elő itteni s jövővénnyel, kifordítva, befordítva, alkalmassint mindig fonakul, soha sem szívére, a valódi politikai helyzetet. Hol a rajongók ostromoztatnak, hol a habozók korbácsolatnak meg; de az igazatosság mindenütt általános és közös. Itt már egyszer a római pápa meghalt; Napoleon császár megmégvezeve haldozik; Victor Emanuel megölt; a görög király elfutott; a dán trónjáról leköszönt, szóval tarkabarka hírek; csupán a muszka császár ő felsége — kinek Isten adjon tartós életet — marad meg folyvást szilárdul a megnyomdoklott ösvényen. Ebből láthatni, hogy már itt apró és nagy politikások nagymérvben törődnek a világ járásával. Most tehát, ha Konstantinápoly eddig a napórához hasonlított, melynek közönséges felirata: Sine sole sileo; politikai napja feljöttével szinte fogja mutatni eme birodalom órajárását. Ugy is van, hogy itt a viradat órája megkondult, s ezentúl innét a lapok és közönségeik legérdekesebb híreket várhatnak. Mi pedig addig is az elegyes események regisztrálásával foglalkozunk.

Hogy odahaza még küzdenek és sokáig fognak küzdeni az éhínséggel, sajnos tudomásunk van róla. De örvendetes hírt hozott id. Tóthfalusi ur Szathmarmegyéből, mely az ő állítása szerint még ma is paradicsom, mely saját népén kívül még három vármegyét elbir látni. Az öreg ur 76 éves korában, miután borát, gesztenyét betakarította, fölkerelkedett Nagybanárol s tél idején idevándorolt, ép egészséggel, 15 év óta nem látott fia látogatására. E tisztas öreg magyar zamatu jökeidéjéhez hasonlított úgy hiszszük otthon is már ritkán találhatni, annál kevésbé külföldön, hol hazánkfiak a sors mostohaságában már ifjan elagának.

Megfordult körülünkben Rényi György hazánkfia is, ki egy évi tanulmányozás után, a nekünk érdekes Szerbia leírását készen mutatta. A mi kiadóra vár.

Ugyan imént említett öreg urtól egy új magyar szót tanultunk, mely megkülönböztet a szógyártás kritikusainak fülét. Ő a köpönyeg kisebb feléjét röviden nyegnek-nevezi. Valeat quantum valere potest.

Legújabb hírtünk a „Journal de Constantinople“ felhivatalos kormányi közöny azon adata, hogy a török birodalomnak semmi külföldi gyártmányra nincs szüksége! ha a hóni tőkepenzkek belföldi vállalatokba fektetnek.

Vége a Corvinianára nézt egy ismerősöm azon hírellel lepott meg, hogy a szultán ő felsége a magyar tud. akadémiát azon kegyességben részesíti, miszerint ama híres nemzeti könyvtár maradványait Pestre küldendi, kényelmesebb lemosolhatás végett.

Bármennyire komolyan szeretném tartani e közleményt, a viszonyok ismereténél fogva lehetetlennek tartom, hogy előre ment szakismerő válogatás nélkül, valamely oda utalt irathalmazból tudósaink hasznosnak merítsenek.

Dr. Oroszhegyi Jóna.

— Ugyancsak Konstantinápolyból más levelezőnkől következő érdekes tudósítást vesszük:

A nemzeti bank és Oppenheim bankár-ház nyerték meg a szabadságot innen Adriánopelig vasutat építeni, mi a tavaszkor sebesen fog megkezdetni; s onnan Sofia felé egész Belgrádig fog folytattni. A varna-kustziki vasút építése élénkséggel kezdett el.

Közé nincs téve ugyan, de bizonyosan tudom, hogy két hadi fregat készen áll, valamint a szultán 850 gőz-yachtja, felszerelve a Párisba való indulásra, mint bár igen ellenzenek a hatalmaságok ügynökei és az ulémak, de csak mint bizonyost lehet állítani, hogy a jövő januáriusban, a szultán észre sem véve, innen Fuád és Ali basákkal eltűnik s Párisba terem, épp ezért két hét óta a szultán mindenki tudta nélkül, csak felül a gőzöszére, s hetekig sétál jobbra balra. Most éppen parancsot adott a dardanellák felé menni, hátha hosszas utra indul?

A környékekben dícséretre méltó szigorral rendezték a kormány és nép ügye, több kormányzó kereset alatt vannak milliónyi család és lopásokért; a haramiak, kik nagyrészt a kormányzókkal kezét fogtak volt, napról napra kézre kerülnek. Egy szóval csak jót lát mindenki az Abd-ül-Azis kormányra lépte óta.

Időnk havas, mely rögtön elolvad, de az éjek nagyon zivatarosok, és sok tengeri szerencsétlenség hallatszik már eddig is egy hét óta. A gőzöskék késnek Frank-, Angol- és Belgium honokból, úgy Triesziből is.

A téli idő hosszú estét a lengyel ügy s a párisi congressusról búcsúztatások rövidítik.

Az Erdélybe jött magyarországi szülőkölődők számára.

Abrudbánya városában es. k. bányanagy Széles Dénes ur 10 frot; es. k. aranyváltói számvivő Páfi Sámuel ur 1 frot; Rákosi Lajos ur 5 frot; Rákosi István ur 5 frot; Rákosi József ur 5 frot; gyógyyszerész Fábán Károly ur 2 frot; Remeteli Ignác ur 1 frot; Kántor József ur 1 frot; Bonyhai Ferenc ur 1 frot. A hába-kecsédsi bányamű társulat 10 frot; ügyvéd Elekcs László ur 2 frot; orvosdator, Weisz József ur 1 frot; és a város ideiglenes főbírája Wáncza József ur 2 frot.

A Mária menybe meneteléről nevezett felső bányamű társulat pedig 20 drb. es. egyes aranyot. A Szentháromságról nevezett Rákosi bányamű-társulat szintén 20 drb. es. egyes aranyot. A Sz. Simon hába bányamű társulat 4 drb. es. egyes ar.; és orvos- sebész Wolbirt József ur 1 d. es. egyes aranyot. Összesen: 46 fr. osztrák bankjegyekben és 45 drb. es. egyes aranyot nyújtván:

Ugy a megnevezett nemes szívi adakozóknak, mint a gyűjtésben fáradozott városi ideiglenes főbíró Wáncza József urnak, a szülőkölődők nevében öszinte köszönetet fejez ki Kolozsvárt, dec. 27. 1853.

Az inségügyi központi kormány-bizottság.

Ns. Nagysink székbe keblezett „Nagy-sink“ községe 50 v. rozst és 5 v. pasulyt; „Kis-sink“ községe, 6 v. rozst; „Prázmár“ községe 4 v. rozst; „Boholez“ községe 4 v. rozst; „Sáros“ községe 34 v. buzát és 37 v. török buzát; „Báránykut“ községe 10 frot; „Seligstadt“ községe 6 frot; „Szászhalom“ községe 6 frot; és „Neustadt“ községe 1 frot 50 krt. Összesen: 34 v. buzát, 64 v. rozst, 37 v. török buzát és 23 frot 50 krajczát;

viszont:

Ns. Sászebes-székbe keblezett „Felső-Pián“ helységbeliek, kiknek min thavasi lakosoknak, egy évben sem terem meg a táplálkozásra szükséges gabonájuk, miért a hiányzó mennyiséget a síkföldről kénytelenek megszerezni, mindemellett is 4³/₁₆ v. elegybuzát, 20⁹/₁₆ v. török buzát és 16 krajczát; „Lomány“ helység községi pénztára és lakói 4 frot 15 krt.; „Rekitta“ helység községi s görög-nemegyesült szertartásu egyházi pénztárai és lakói 6 frot 7 krt.; „Sztrugár“ község pénztára 2 forintot juttatván;

Az elsorolt községek is s minden egyes illető lakosainak, a szülőkölődők nevében köszönetet nyilvánít

Kolozsvárt, dec. 26. 1863.

Az inségügyi központi kormány-bizottság.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A kolozsvári polgári-társalkodó 1864. január hó 3-án azaz vasárnap délután 3 óra-kor rendes közgyűlést tartandja, melyre a t. cz. tagok meghívottak.

— A magyar irodalomról a külföld mind inkább kezd tudomást venni. A „Koszoru“ szemléje szerint nem rég a Lipcsében megjelenő „Európa“ egy egész cikkben ismertette Toldy Ferenc „Magyar költészet története“ című munkáját, melyet Steinacker Gusztáv németre fordított. A berlini „Magazin für die Literatur des Auslandes“ című tudományos folyóirat is sokat foglalkozik a magyar irodalom ismertetésével. Közlebből Zrinyi-ről közölt jól írt cikket Opitz Tivadartól, Salamonnak a „Koszoru“-ban megjelent cikkei nyomán.

— Temesvárt a pénzügyi szomorú állapotát mutatják a következő tények: A hatóság már ismételve nem fizethette tisztviselőit a hónap első napján. A lakosság a bel- és külvárosokból önkéntes aláírásokkal teremt elő a szükséges pénzt éjjeli örök fizetésére, mert a meglevők nem elegendők a nagyon koczkaztatott vagyon örzésére; de most már arról is van szó, hogy az éjjeli világítás a külvárosok utcáin megszüntettesek, hogy a városi pénztár egy pár ezer forintot megtakaríthasson rendes kiadásai fedezésére. Ha ez eszme nem valósulna is, már elég jellemző, hogy megpendítették.

— Szováthy Soma, pesti szürszabó és himző, két magyar szűrt küldött a francia konzul által a francia császárné és a francia koronahűbös részére, újvái ajándékul. A szűrtök fehér peruvienből keleties pompával készülték és selymekkel s arannyal vannak hímözve.

— A Petőfitársulat ügyében e hó 20-án néhány író előleges értekezést tartott Dobba Lajosnál. A jelenlevők mind a társulat szükségessége és idővös volta mellett nyilatkoztak. Az értekezlet eredménye az, hogy a jelenlevők közül három író fölkéretet alapszabálytervezet készítésére, mely tervezet annak idejében nagyobb gyűlésnek fog bemutattni és így az eszme valóstása mindenesetre remélhető.

— A Zilahy Károly és Reviczky Szever által szerkesztett „Alföldiek segély-albuma“ lefoglalták; a szerkesztők azonban annak folszabadulását remélik, s mindent elkövetnek, hogy mielőbb az előfizetők kezéhez juttassák.

— Khors és Wein pesti nyomdája előfizetést hirdet ily című munkára: „A magyar örökösödési jog alapelvei“, azoknak eredeti, jelenlegi állása, jogtörténeti fejlődése tekintettel az egyház- és római jog befolyására. Írta Szabó József jogász. A magyar kir. tudományos egyetemen által dícséretre méltított pályamű. Előfizetési ára 50 kr. A mű sajtó alól 1864. évi január hóban kerül ki.

— Az „Alföldi Album“ megjelenését a sajtóhatóság akadályozza a Wesselenyi levelei miatt.

— A legnagyobb harang hazánkban a „V. U.“ szerint 159 mázsás, Brassóban a városház tornyában van, mely után bízhetőleg a kis-mártóni hercegi palotában következik. Ezután jön az esztergomi Bazilikában függő gyönyörű nagy harang, mely 110 mázsát nyom. Ez a vele arányban levő kisebb harangokkal — melyek között a második mintegy 53 mázsás — s a remek órával együtt, a déli tornyban van fölállítva. Ugyan itt említést érdemel a parochia templomának tornyában levő harang is, nem annyira nagysága — mert alig nehezebb 25–30 mázsánál — mint inkább kellemes méla hangjánál fogva. Az esztergomi nagy harangon kívül 100 mázsás, vagy azt megközelítő harang több is van hazánkban, nevezetesen Kassán, Egerben, Vácson, Veszprémben, Pécsen, Pápán, Iglón és Nagy-Váradon, sőt Léván és Debreczenben is. 50–70 mázsás harangunk oly sok van, hogy azoknak elősorolása alig volna lehetséges; a mi eléggé mutatja, hogy harangok tekintetében nem igen állunk hátrább más nagyobb országok mögött.

— Emilia a „Családi kör“ szerkesztője a „Szeretet könyve“ jövedelméből, már 2,712 forintot adott át a szülőkölődőknek.

— „Tájékoztató“ czimvel újváltó kezdve egy lap fog megjeleni Pesten, politikát, ipart, kereskedést, gazdaságot, különösen borászatot és kertészetet, a tárczában tudományt, művészetet képviselő. Szerkesztő kiadja Gyűrű Antal, megjelenik hetenkint háromszor. Előfizetési ára egész évre 12, félre 6, negyedévre 3 frot o. é.

— Debreczenben nagy ingertőltség uralkodik a fogyasztási adónak a város helyett, három zsidó bérlo kezére bocsátása miatt. Katonai intézkedések történtek.

— Muravieff vilnai kormányzó nem régiben a legszorosabb incognitoban volt Berlinben. A czár kijelentett kívánságára ment volna oda fülbaja végett egy tekintélyes orvossal tanácskozandó, ki azonban süketességét gyógyíthatlannak találta. Azért nem hallja hát a szerencsétlenek jaj kiáltásait.

— Steierhoni szőlőbirtokok Tschebel urnak ez évi mártiusban csaknem egész szőlőjét elvervén a jég, június 2-án minden szőlőjének vesszeit 1–2 szemre visszametszette. Ezen eljárásnak az ön eredménye, hogy a legtöbb szőlőtőke 5–8, igen sokan pedig 10–12 gerezd is termett és pedig szép és nagy szemekkel megalvva, melyek octoberben a legkedvezőbb szürettel örvendezteték meg.

— Sok helyen divatozó szokás, különösen a nép alsóbb rétegeiben, hogy munkaidéjén, vagy a midőn a siró csecsemőkkel foglalkozni már megunkán, altatószertl mákhéjat főnek s a gyermeket annak levéllel itatják; s ez eljárást némely helyen még a betegapólok is nemcsak hogy nem gátolják, sőt elősegítik, nem gondolva meg, hogy e szer nemcsak altat, hanem sok esetben örkre is elatalt. Sok szerencsétlenség történt már emiatt, ha e szer mindjárt nem volna is halált maga után, káros hatása elmaradhatatlan. A kis ártatlan, a kit e szerrel táplálnak, önhibáján kívül csupán környezői értelmetlensége vagy hanyagsága miatt, rendesen bárgyú, buta emberré válik. Azért az emberiség érdeke kívánja, hogy e veszélyes szer használatát mindazok, kiknek körébe tartozik, gátolni igyekezzenek.

Nemzeti színház. Vasárnap, dec. 27-én „A peleskei notarius.“ A czimszerepet Boér

adta, elég jól. Boérné is (Tóti Dorka) kielégítőleg játszott. De az egész darab nem ment oly jól mint azt ezelőtt láttuk, jelesen az énekek egy cseppet sem elégtették ki a nagy számmal összegyűlt közönséget, Komáromi (Baczur) ma tökéletesen elvesztette hangját vagy erősen be volt rekedve. Csak a vasas németekkel való jelenet volt egy kevésbé élénkítő, mit nagyrészt Tóth Soma okozott ügyes masquirozsával; e jelenet ismételtetett.

Hétfő, dec. 28-án: „Maria di Rohan“, opera 3 felvon. Donizettől. Fejérvári Mari (Maria di Rohan) ez este is tanujelét adá, mily gyönyörűn tudja hordozni felségs hangját; ily coloratúrát öszpontosulva szép drámai játékkal bizony nem sokat hallottunk még e színpadról. Fekter is (Richard) elragadólag énekel s nem kis részben emel é a előadás érdekét. Azonban az egész opera magában véve nem igen tetszett, nincs az egészben egy megható szép ária sem; majdnem az egész opera „largetto tempo“ból áll; s nem tud az ember belőle — mint pl. a Troubadour börtöndala, vagy Mártha „árvarozsája“ stb. — ezekhez hasonló bármily kevés melódiát megtartani elméjében; kivéve Insitorinának (Henrik) harmadik felvonásbeli magán áriáját, mely mektapsoltott, ugyszintén az előadás többi része is a jobb helyeken. Közönség közép-számmal.

Kedd, dec. 29-én: „A völgy liloma“, dráma 5 felv., írta Barrière. A szép lelkű Henriette grófnő, a ki örök akarata és érneje által saját életének árán is letudta küzdeni szerelmét, hogy női kötelességeinek eleget tegyen, miúán látta, hogy férfi és férjes nő közt csak barátság nem létezhetik, — e nem kis nehézséggel járó szerepet Follinsné adta. Alapos felfogás, megfelelő jó kivitel, ugyszintén finom modor, és a mi szintoly nagy kellék, izletes, tiltózete felismertette benne a nem kis tehetséggel bíró színésznőt. Gyulai is (Mortsauf gróf) méltó helyet foglalt a megdicsérendők sorában; jelesen azon jelenetben, midőn a mig hátra fordul, Felix ostarbláját megfordítja s ő észrevéve borzasztó lelki küzdelmekben megy keresztül, hogy nehogy örjűltnek tartassák, oly művésziileg játszott, hogy jelenet közben kihívott. Jelesen működtek közre: Gesztesi E. (Arabella), Szabó Pepi (Emmeline) és Tóth Jenő (Felix) szerepében. Közönség kevés számmal.

POLITIKAI HIREK.

Franciaország. Páris, dec. 24. Russe lord egy sürgönyében felhatalmazza Cowley lordot annak kijelentésére, hogy Anglia hajlandó részt venni egy oly ministeri értekezletben, a melynek első tárgya a schleswig-holsteini kérdés lenne.

Németország. Berlin, dec. 24. A „Hamb. Börsenhalle“ közli a szövetségi biztosoknak Bűchenből dec. 23-ról kelt hírdemnyét. Ebben jelentik a biztosok, hogy Holstein és Launenburg hercegségek kormányzását átvették, fenntartva a csak ideigleni felfüggesztett országfejedelmi jogok sértetlenségét. A biztosok számítanak rá, hogy a szövetségi jogok megővására irányzott feladatuk készséges támogatást fog találni; emlékeztetve hozzá, hogy az örökösödés kérdése a szövetségi határozatban nincs mellözve, hanem fenntartva, s végül ezt mondják: „Távolítsatok el azt minden bizalmatlanságot, járuljatok előnkbe azzal a bizalommal, a melylyel mi, mint németek jövőnk hozzátok; segítsetek bennünket azon eszközök alkalmazásában, a melyek a nyugalom, rend, jog és törvényesség biztosítására s arra lesznek irányozva, hogy egy nem időszerti és hivatalon beavatkozást távol tartsunk határaitoktól.“

E rövid kivonat által is igazolva látszik az a hír, a mely szerint a szövetségi polgári biztosok utasításában az is benne volna, hogy a schleswig-holsteiniaknak Augustenburg hercege javára intézendő felkelést szükségessé tette fegyvererővel is nyomják el, s mindennek előtt a holsteini legkövetlenebbül érdekelt és illetékes tartományi képviselőket az örökösödési kérdésben ne hallgassák ki.

A „W. L.“-nak írják: Nem csak a király és a nép, hanem a király és a trónörökös között is napról napra nagyobb a megbaszonlása. A trónörökös személyes barátja Augustenb-^{gi} Frigyes hercegnek, s Bismark urnak még csak utolsó győzelme kell hozzá, hogy a hercege iránta táplált gyűlöletének pára csordultig teljék. A városban szeltére veszték a következő furcsa történetet: Frigyes Károly koronahercege ebédet adott a melyre Bismark ur is meg volt hívva. Beszélgetés közben a miniszterelnök többek között azt találta mondani, hogy „ő királyi fensége a szövetségi hadsereg fővezérére igen ifjú.“ Erre a hg. egy szót sem szólott, hanem jól pofon vágta Bismark urat. Ez meg azon lánolós pofával szaladt a királyhoz elégtételt kérni; meg is nyerte az által, hogy Wrangel lett a főparancsnok. Így beszél a hír. Különben a herceget általán harcsozomjásnak tartják. Egyik

alkalommal ezt mondta volna: „Ha én egyszer 60.000 ember élén állok, ördög vigye a Bismark politikáját; követem én a magamét.” Ez is csak olyan hír, mint a másik; különös volna, ha a porosz királyi udvar körében ilyen ildom és hangulat uralkodnék. Egyébiránt Bismark ur egészen visszanyerte a király kegyét. Nem lehetetlen, hogy sikerüljön fog valamely erőszakos csínyt kivívni Augustenburg herceg ellen, a király beleegyezésével. A frankfurti 36-os választmányban itt az 1848-beli ötvenes választmány újjászülését látják; azonban annyira bele vannak növe a reakcióba, hogy azt hiszik, eleget tesznek, ha ignorálják azt, a mi Frankfurtban történtik.

Miksa bajor királyi folyóvást a leghőbb parolójára a schleswig-holsteiniaknak. Augustenburg herceg egyik kisérijét Stockhausen ur előtt ezt mondotta: „En nem szeretem a fel rendszabályokat. Egész hatalmat mérlegbe vetem az ön urának jogai mellett.”

Altona, dec. 24. Ma reggel 8 órákor vonult be Altonába a „koronaörökös” nevet viselő saxoniai gyalog ezred. A dánok csak a szövetségi csapatok bevonulásakor hagyták el a várost. A roppant néptömeg örömmüjgése leírhatatlan. Mihelyt a dánok egy utcából kivonultak, az azonnal schleswig-holsteini zászlókba öltözött. A polgári biztosok a tanács-házhoz szállottak, a melyen egy nagy német zászló leng. Az utcaszégekre a polgári biztosok blücheni kiáltványát ragasztják; ugy szintén egy ily tartalmu falragaszt: „Éljen Frigyes schleswig-holsteini herceg!”; valamint az altonai követek felhívását, hogy minden polgár és lakos ma déli 12 órákor az indóház előtt tartandó gyűlésre jelenjen meg.

Hamburg, dec. 24. Beszélnek, hogy az előcsapat itt maradjon helyette a tartalék fog

elényomulni. Okánl azt a valószínűséget hozzák fel, hogy a hannoverek és szászok cimborái fogának a holsteiniakkal Frigyes herceg érdekében. Azt hiszik, hogy a végrehajtó csapatok akadályozni fogják a hercegnek Holsteinban való személyes megjelenését, s a herceghez ez iránt már innen elment volna a figyelmeztetés. A frankfurti harminczhatos választmányban indítványozni fogják, hogy Augustenburg herceg rendelkezésére 300,000 forint segélypénzt adjanak, a mely összeg megadogatás utján lesz behajtható.

Orosz és Lengyelország. Az újabb tudósítások a felkelőknek több szerencsés csatájáról emlékeznek. A lublini és krakkói kormánykerületekben már régibb idő óta nagy előnyben vannak a lengyelek. Közelebből a sandomiri kormánykerületben is ez az eset, mintán a vitéz Bosak tábornok e pillanatban ezt választotta működése színhelyéül.

A „W. L.” krakkói levelezője a podlachiai csatáiról ezeket írja: Kozlowski felkelő vezér és podlachiai főparancsnok alatt négy felkelő csapat működik mintegy 2000 emberrel. Egy ilyen, mintegy 400 főnyi csapat dec. 15-én átmenőleg megszállotta Szeszyn helységet; azonban még az nap megtámadta őket négy rotta orosz gyalogság s egy sötét kőzák Dimitrijev vezérlete alatt, s rövid de véres harcz után, a Bugon át a grodnoi kormány kerületbe szorította, a hol Drohiczynt, a csekély orosz helyőrség elkergetése után megszállották. Siedlichből egy orosz hadosztály indult el Emiecinski ezredes vezérlete alatt Kozlowski szétverésére s utját Szeszyn felé vette, hogy a felkelőknek a lublini területre való átmenetét akadályozza, s néhány lithvániai helységből is magához vevén az orosz

helyőrséget Drohiczyntól tartott. A felkelők alkalmasint rosszul jartak volna, ha Kozlowski 900 emberrel dec. 17-én észak felől előre nem nyomul, s az Emiecinski alatti oroszokat Szeszynben megtámadva tönkre nem veri. A Kozlowski lengyelei tudták, hogy testvéreik túl a Bugon menthetlenül el vannak veszve, ha a csata részökre rosszul tit ki s azért a halált megvető oroszláni bátorsággal harcoltak. Az oroszok erős hadállásukban meglehetősen kiállottak az első rohamot, de a második hátrálni kényszerítette őket Wyrozymba felé. Ekkor Kozlowski Dimitrijev ellen fordult; ez azonban elhagyva a Bug mellett figyelt állását Grodekbe húzódott és így már semmi sem állott a Drohiczyntban levő lengyelek útjában, hogy a Bugon átkelve Kozlowskival egyesüljenek. A mi megtörténvén, a sereg ismét apró csapatokra oszolva különböző irányban elhúzódt.

A felkelők nem rég Czengery orosz tábornoknak egy sürgönyét fogták el, a melyet ez Kielecből indított Varsóba, s a melyben csapaterősítést kér, különben soha ura nem lesz a felkelésnek. A sandomisi parasztok — írja többek közt Czengery — seregétől tudnak a felkelőkhez s azt állítják, hogy Bosak tábornokot Napoleon küldötte, hogy a felkelést fentartsa.

Az összefogdosott lengyelek Szibériába szállítása megszűnés nélkül foly. Az orosz vandalizmus kiáltólag jellemzi, hogy egy közelebbi szállítmányban egy Woinski Staniszo nevű tizenkét éves gyermek is volt.

Ujabbak. Hamburg, dec. 26. Kopenhágai magán tudósítások szerint a király a novemberi alkotmány felfüggesztését kívánja.

Ezért Hall beadta lemondását. Svédország az alkotmány felfüggesztését javasolja. Ha a mostani ministeriummal nem sikerül a kiegyezés, Hegeman tábornok valószínűleg elé fogja terjeszteni az alkotmány felfüggesztése iránti javaslatot. Különben a király a hadsereg és tengerészet tisztei előtt reményét nyilvánította, hogy a béke alkotmányos uton fenntartható.

— Páris, dec. 27. Konstantinápolyi sürgönyök jelentik, hogy a török kormány által a szultán Párisba utazása ellen gördített nehézségek el vannak enyhítve, s a felső februáriusban teendő útjára már egy gőz Yacht készen áll. A porosz követ kijelentette Drouin de Lhuys urnak, hogy a porosz kormány kész a miniszteri értekezlet iránti javaslatot elfogadni.

— Altona, dec. 26. A szövetségi biztosok egy újabb kiáltványukban határozottan ellene nyilatkoznak minden tüntetési kicsapongásnak, különösen Augustenburg herceg kiáltása s a hivatalnokok önhatalmi letétele által a szövetségi határozat megelőzésének. Különben az Augustenburg ház iránti csatlakozás jelei nincsenek tiltva.

— Kopenhága, dec. 25. A ministerium ma beadta lemondását. A birodalmi tanács hétéfőre össze van hívva.

Bécsi börze December 30 kán: Nemzeti kölcsön 80.10. 5% Metalliques 72.75. Bank-részvény 785.—. Hitel részvény 184.20. Váltó Londonra 116.75. Ezüst 117.—. Arany 5.59.

1860-diki Állam kölcsön 92.55.
December 28 án: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 75.50. Erdélyi 71.75.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

HIVATALOS.

7827 eln. — 1863.

Hirdetmény.

(297)

(1-3)

A cs. kir. magas pénzügyministerium f. é. decemb. 20-án kelt 61448 számú és f. é. decemb. 26-án kelt 63240 számú a cs. kir. orsz. pénzügyigazgatósághoz intézett leiraltat mellőztatott elrendelni, hogy a rendelkezés alatti cs. k. hivatalnokoknak és szolgáknak, kik országos közigazgatási vagy igazságtügyi hatóságoknál, megyéknél, vidéknél, székeknél és városi tanácsoknál rendszeresített állomásokra elhelyezve, vagy csak időleges szolgálatra is segítő képpen beosztva vannak, 1864-ik év januárius 1-től kezdve továbbra is az illető pénztárak által kedvezményi fizetések kifizetessenek.

Egyszersmind megtörtént az intézkedés, miszerint azon r. a. cs. k. hivatalnokoknak és szolgáknak, kik rendszeresített állomásokra de kisebb fizetéssel, mint a kedvezményi fizetés, elhelyezve vannak, a fizetési pótlék is akadály nélkül kiadattassék.

Végre azon r. a. cs. k. hivatalnokokra és szolgákra nézve, kik hivatalos alkalmazásban nincsenek, megtörtént az intézkedés, hogy 1864-ik év január hóra a fizetéseiket a nyugdíjba, vagy végkielégítés összegbe beszámítandólag előlegképpen az illető t. i. eddigi cs. k. pénztárnál felvehessék.

Az erd. kir. főkörmányszék elnökségétől N. Szeben dec. 28-án 1863.

NEM HIVATALOS.

(284)

A FŐBB CZIKKEK jegyzéke.

Disz-árak

bőrből, bronce-, fa-, porcellán-, kristályból sat. kézmunka- és utazó eszközök, Necessairek, készitások, pénz-, levél-, szivartárcák stb.

ALBUMOK

itt még nem látott választékban, bámulatos olcsó.

ÉKSZEREK

a valódihoz hasonló.

Színházi látesők és legyezók.

FÉNYÜZÉSI

butorok,

virágasztalok, viragtartók, íróasztalok, órák, statuettek, ágyba-eszközök, farszénkosarak.

Chinai thea.

Sáharok, thea-eszközök.

Vadász, lovaglós és utazó-eszközök.

angol pálcák és esernyők, gummi-, kelme- és bőrczipők.

Pipázó-szerek,

a legkülönbözőbb választékban.

CSAPÓ SÁNDOR

(belmonostor-utca)

Kolozsvártt,

bátorkodik a n. é. és t. cz. közönségnek, négy év óta fennálló kereskedése iránt tanusított kegyes pártfogásáért, szíves köszönetét nyilvánítani; egyuttal szabadságot vesz magának, árucikkjeinek, főleg a közel levő

ujévi

idényre történt tetemes szaporítására figyelemztetni, mely által a legkülönbözőbb kívánalmaknak is képes megfelelni; — miután szállítmányait a

KÜLFÖLDROL,

még a pénzfolyam kedvező idejében fedezte, oly helyzetben van, mikép izletes új tárgyakkal

egy forinton

kezdve, feljebb egész 50 frtig nagy választékban szolgálhat.

A csekélyre tett valódi árak a cikkekre jegyzve, miáltal a vásárlók minden megrovás ellen biztosítva vannak.

(7-7)

A FŐBB CZIKKEK jegyzéke.

GYERMEKJÁTEKOK,

számtalan új neműek

Társasjátékok.

Föld- és éggömbök, rajz-eszközök.

KALITKÁK.

Haj-, ruha-, fog- és köröm-képek.

Festék.

tajok-, elefantont-, kautschuk- és bival-szaruból.

Borotvák, tollkészek és ollók.

Illatszerek,

angol-, francia készítmények, s minden más ismert és kedvelt neműek, valamint a legfinomabb toilette-szivacsok.

Házi eszközök

és tárgyak, u. m.

moderateur-lámpák, asztali- és dessert-eszközök,

kanalak, tálcák, czukor-szelenczék, girandolok,

esillárok, gyertyatartók,

teglázorek,

moszarak,

kávétörők,

s számtalan más tárgyak.

(294)

Előfizetési felhívás!

(1-2)

Az Ország Tükre

budapesti nagy képes lapra.

Megjelen minden 10 napon hozva

ívenként 260-200 képet

és minden évnegyedben pompás nagy műlapot.

Szövegét legjobb íróink írják.

Előfizetési-ár: Egész év 12 frt. fél év 6 frt. évnegyed 3 frt.

A pénzek a kiadó hivatalba, Pest egyetemutca 2-dik sz. küldendők.

(289)

A 105.000, 70.000, 35.000, 17.500, 14.000, 10.500. sat.

ezüst forint értékű, a Braunschweigi hercegi kormány által engedélyezett, és biztosítólal oltalom alá vett államnyeremények kisorsolása a közelebbi hónapokban törtéendő, s mivel a legközelebbi még 4-ik és 5-ik Januáriusban leendő húzásra vonatkozó eredeti részvény-jegyek (nem igényűek, vagy bizonyosítványok) adására s kitérésére 5 frt részvény-díj mellett, meg lévén bizva, a csekély bétételi részvény-díj valamint a jelentékeny nyereményekre való igény tekintetéből, ezen sorsjáték iránti részvét nagyon jelentékeny leendő, az erre vonatkozó megrendelések közvetlen s mentől hamarabb, az alólírt fő bizományoshoz küldendők.

Hivatalos nyervény-sorozatok azoknak kiadások után, a megrendelési tervvel együtt az illető részvényeseknek azonnal küldetnek.

A levelezéseket kéretnek németül intézni.

GRÜNEBAUM A.

M. Frankfurt, Juhász (Schäfer) utca 11 sz. a „vonat” közelebe.

(295)

Hirdetmény.

(1-3)

Monostor-kapuban páris-utca szögletén a 223 dik számú ház és telek, a melyre lehet építeni, s igen jó élő helyen fekszik, örök áron eladó. Értekezhetni iránta belső-középutca 529 szám alatt.

(296)

Malom és Koresoma kiadási Hirdetmény.

(1-3)

Méltóságos gr. Kornis Ádám urnak alább nevezett b. szolnokmegyei regalái a jövő 1864-dik év Sz. György napján kezdve két egymásután következő évre has onbérbe kiadandók. u. m.

1) Baczán; a Szamoson, egy bátorságos helyre jó móddal épült, s minden időben forgó hajós malom, benn pedig a faluban a Dézs-Besztercei útvonal mellett, két koresoma helyiség egész évi, egész koresomálási joggal.

2) Cs. Mihályfalván Bacza mellett, a Csicsóvízen lévő egykővű malom, és a Dézs Besztercei országos útvonal mellett koresoma egész évi jeggyakorlattal

3) F. Orbán a Szelehuiki újon épült kétkővű tisztelő malom, valamint a Szelehuiki kortsoma ház és helyiség, egy a faluban benlevő koresoma jog, mindkét helyen egész évi joggyakorlattal.

A kívenni szándékozók értekezhetnek Baczán udvari tiszt Székely Károlyval 1864-ik év februárius 15-ig, kinél a feltételek megtekinthetők, s az irt határidőig jelentkezőkkel érvényes alku is köthető.

STEIN JÁNOS

erdélyi muzeum-egyleti könyvtárna

kaphatók:

Lauka Gusztáv. Költemények. 2 kötet 2 frt.

Pongrácz Emil (báró) Gyöngyvirágok. Regény. 2 kötet 2 frt.

Remellay Gusztáv. Fény és Boru. Történeti elbeszélések. A mindkét

nembeli érettebb ifjuság számára, két

képpel kötte. Ára 1 frt 80 kr.

Rüstig Zsigmond, A brémai kormányos. Uj Robinson, Marryt kapitány után a magyar ifjuság számára fordítá dr. Dulacska Géza. 94 képpel.

Ára kötte 2 frt.

Füssy Tamás. Szünórak 2 kötet kötte 2 képpel 2 frt.

Beck Károly. Mater Dolorosa. Elbeszélés. Ára 1 frt.

Matlekovics Sándor. A magyar örököségi jog alapelvei. Ára 50 kr.

Balogh Kálmán. Az ember élettana 2 kötet 6 frt.